КОМИТЕТ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПО ОХРАНЕ ОБЪЕКТОВ
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДӘНИ
МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫН
САКЛАУ КОМИТЕТЫ

ПРИКАЗ **БОЕРЫК**

16.09.2025 № 449-П

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы адресы буенча урнашкан, ачыкланган «Һөнәрчелек училищесы бинасы» мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыклары мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренең) бердәм дәүләт реестрына Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты сыйфатында кертү, аның территориясенең чикләрен һәм аны саклау предметын раслау турында

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкәрләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы федераль закон, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының 2025 елның 24 августындагы уңай бәяләмәсе нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы адресы буенча урнашкан, ачыкланган «Һөнәрчелек училищесы бинасы» мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыклары мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренең) бердәм дәүләт реестрына Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты (объект төре – һәйкәл) сыйфатында кертергә.

2. Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрен әлеге боерыкның 1 нче кушымтасына туры китереп расларга.

3. Әлеге боерыкның 2 нче кушымтасына турып китереп, Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объектының саклау предметын расларга.

4. Мәдәни мирас объектларын исәпкә алу һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге бүлегенә күрсәтелгән мәдәни мирас объекты территориясе чикләре турында белешмәләрне Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына һәм Россия Федерациясе халыклары мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренең) бердәм дәүләт реестрына кертүне тәэмин итәргә.

5. Бу боерык үтәлешен контрольдә тоту буенча үземне җаваплы итеп билгелим.

Рәис И.Н. Гущин

Татарстан Республикасы
Мәдәни мирас объектларын
саклау комитетының 2025 елның
16 сентябрендәге 449-П номерлы
боерыгына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты
территориясе чикләре

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләре картасы (схемасы)

Масштабы 1:1000

Шартлы билгеләр:

	- мәдәни мирас объекты территориясе чиге
	- мәдәни мирас объектлары территориясе
• 1	- мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең борылыш нокталары
	- региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты
	- Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестры белешмәләре буенча җир кишәрлекләре чикләре
16:27:060601:82	- җир кишәрлегенең кадастр номеры

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең
текстлы тасвирламасы

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләре узалар:

Чикне узу		Чикне узуның тасвирламасы
ноктасыннан	ноктасына кадәр	
1	2	кадастр номеры 16:27:060601:82 булган җир кишәрлеге буенча төньяк-көнчыгыш юнәлештә 1 ноктасыннан 2 ноктасына кадәр 53,30 м аралыкта;
2	3	кадастр номеры 16:27:060601:82 булган җир кишәрлеге буенча көньяк-көнчыгыш юнәлештә 2 ноктасыннан 3 ноктасына кадәр 40,87 м аралыкта;
3	4	кадастр номеры 16:27:060601:82булган җир кишәрлеге буенча көньяк-көнбатыш юнәлештә 3 ноктасыннан 4 ноктасына кадәр 52,48 м аралыкта;
4	1	кадастр номеры 16:27:060601:82 булган җир кишәрлеге буенча төньяк-көнбатыш юнәлештә 4 ноктасыннан 1 ноктасына кадәр 39,99 м аралыкта;

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы,
Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан
«Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге
мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең
характерлы ноктлары таблицасы

Нокта №	Җирле координаталар системасында нокта координаталары (МСК-16)	
	X	Y
1	505921.50	2311596.90
2	505901.00	2311646.10
3	505863.30	2311630.30
4	505884.30	2311582.20
1	505921.50	2311596.90

Татарстан Республикасы Мәдәни мирас объектларын саклау комитетының 2025 елның 16 сентябрендәге 449-П номерлы боерыгына 2 нче кушымта

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объектын **саклау предметы***

1. Бинаның урнашу урыны авылның үзәк өлешендә Ушковлар урамында.
2. Планда Г-рәвешендә бер катлы бинаның күләм-планлаштыру композициясе, төп керү урыны өстендә манара бар.
3. Конструктив схемасы: чын бүрәнә диварлар; яссы түшәмәләрнең конструктив чишелеше; тәрәзә һәм ишек уемнары конфигурациясе.
4. Түбәнең тарихи конфигурациясе, габаритлары, геометриясе һәм конструктив чишелеше; түбә материалы (агач япма – такта, табаклы тимер, ромб формасындагы тимер), түбә тимерләре буенча билгеләр; чорма тәрәзәсе; керү урыны күләме өстендә алты кырлы чатыр белән тәмамланган түбә конфигурациясе; сфералы һәм шпильле дүрт яклы түбә астындагы квадрат күләм.
5. Фасадларның декоратив бизәлеше:

1) көнбатыш фасад: керү урыны өстендә чатыр һәм квадрат түбә белән тәгәлләнгән квадрат күләм; өч яктан алтышарлы чатырга уелган өчпочмаклы тәгәлләнгән тәрәзәләр, кисеп ясалган формадагы дүрт тəрәккә уеп ясалган күзәтүле квадрат чатыр; геометрик һәм үсемлек характерындагы пропильле уеп ясалган түбә кыегында кайма; геометрик һәм үсемлек характерындагы төзелгән тәрәзәләр өстендә өстәмә элемент; төзелгән тәрәзәләр өстендә профилирлы кәрниз; манараның тәрәзә асты киңлегендә профилирлы кәрниз; керә торган урын әм тәрәзәләр өстендә керү күләмендә өч яктан да өстәмә йөзлекләр белән әйләндереп алынган овал тәрәзәләр; йөзлекләр белән әйләндереп алынган чыгарылмалы тәрәзәләр, йөзлекнең өске өлешендәге филенкалар: йөзлекнең өске өлешендә ябык геометрик сандрик; өске өлештә фасад периметры буйлап профилирлы кәрниз: почкмаларда һәм тәрәзәләр арасында пилястралар; фасадның көнбатыш өлешендә йөзлек белән әйләндереп алынган турыпочмаклы ишек уемы; буялган таш цоколь; такта белән тышланган;

2) көньяк фасад: чыгарылмалы, филенкалы һәм өске өлешендә ябык сандриклы йөзлек кысаларында 7 тәрәзә: фасадның үзәк өлешендәге өч тәрәзә пилястралар белән аерылып тора; фасад кырыйларында почмак пилястралары; буялган таш цоколь; такта белән тышланган;

3) көнчыгыш фасад: чыгып торган күләмдәге тәрәзә кысасы, чыгарылмалы кысада төп күләмнең турыпочмаклы формасындагы икеле тәрәзә, өске өлешендә филенкалар һәм өске өлешендә ябык сандрик, агач пилястралар, фасадның өске өлешендә профильле кәрниз, бинаның төп күләме өстендә фронтоны булган турыпочмаклы чорма тәрәзәсе; буялган таш

цоколь; такта белән тышланган;

4) төньяк фасад: чыгарылмалы кысада чыгып торган күләмле турыпочмаклы тәрәзәләр, өске өлешендә филенкалар һәм өске өлешендә ябык сандрик, агач пилястралар; фасадның өске өлешендә профильле кәрниз; йөзлек кысасында турыпочмаклы ишек уемы; буялган таш цоколь; такта белән тышланган.

6. Интерьерның архитектур-сәнгать элементлары: чын түшәм тартмалары; түшәмнең чын гөмбәзле бизәлеше (агач); чын профильле тәрәзә төпләре; төрле орнаментлы чын метлах плитәсе (үсемлек орнаменты, ромб формасында); чын ишек уемы кысасы, сәхнә порталын әйләндереп алган кыса (агач профильле йөзлек); тимердән ясалган фурнитуралы чын имән ишеге.

7. Тәрәзә уемнарының урнашу урыны, пропорцияләре, балта белән ясалган тутырма геометриясе - аерым тартмалардагы ике катлы агач кысалар.

*Саклау предметы комплекслы һәм фәнни тикшеренүләр, реставрация эшләре нәтиҗәләре буенча үзгәртелергә мөмкин.

Татарстан Республикасы, Менделеевск муниципаль районы, Яңа Кокшан авылы, Ушковлар урамы, 40 йорт адресы буенча урнашкан «Һөнәрчелек училищесы бинасы», 1874 ел, региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объектын саклау предметы таблицасы

№	Саклау предметы	Төп элементларны фототеркәү/график материаллар
1.	Бинаның урнашу урыны авылның үзәк өлешендә Ушковлар урамында.	 Шартлы билгеләр: - мәдәни мирас объекты 1 нче рәсем. Объектның урнашу урыны
2.	Планда Г-рәвешендә бер катлы бинаның күләм-планлаштыру композициясе, төп керү урыны өстендә манара бар	 2 нче рәсем. Гомуми күренеше

3.	Конструктив схемасы: чын бүрәнә диварлар; яссы түшәмәләрнең конструктив чишелеше; тәрәзә һәм ишек уемнары конфигурациясе	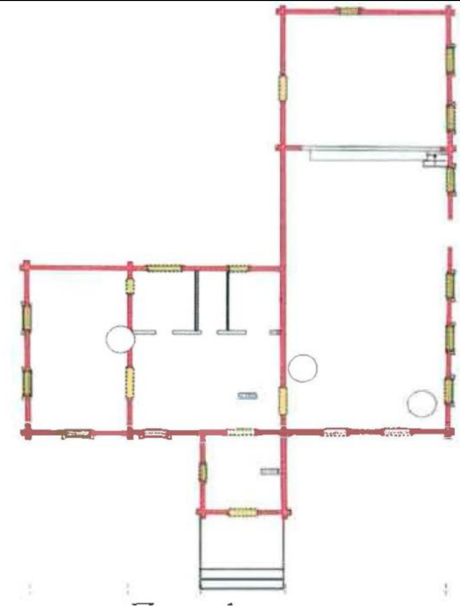 Шартлы билгеләр: - чын бүрәнә стеналар - тәрәзә һәм ишек уемнары конфигурациясе 3 нче рәсем. Беренче кат планы
4.	Түбәнең тарихи конфигурациясе, габаритлары, геометриясе һәм конструктив чишелеше; түбә материалы (агач япма - такта, табаклы тимер, ромб формасындагы тимер), түбә тимерләре буенча билгеләр; чорма тәрәзәсе; керү урыны күләме өстендә алты кырлы чатыр белән тәмамланган түбә конфигурациясе; сфералы һәм шпильле дүрт яклы түбә астындагы квадрат күләм	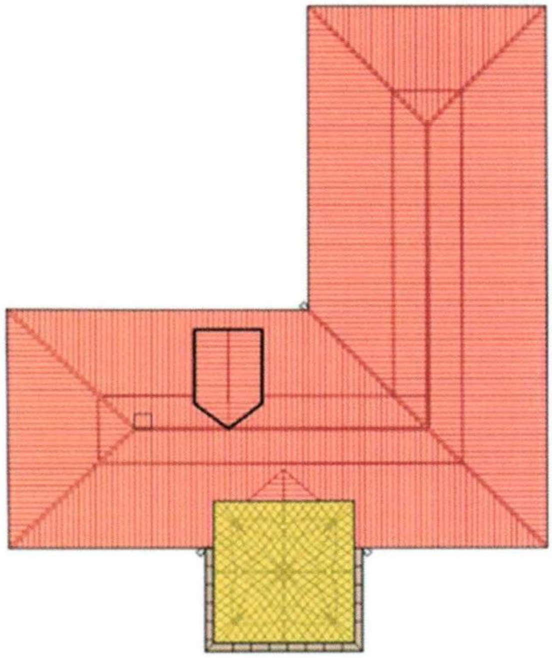 Шартлы билгеләр: - түбәсен ябу материалы – такта - түбәсен ябу материалы – ромб формасындагы тимер - түбәсен ябу материалы – табаклы тимер - чорма тәрәзәсе 4 нче рәсем. Түбә схемасы

		 5 нче рәсем. Түбә конфигурациясе
5.	Фасадларның декоратив бизәлеше: 1) көнбатыш фасад: керү урыны өстендә чатыр һәм квадрат түбә белән төгәлләнгән квадрат күләм; өч яктан алтышарлы чатырга уелган өчпочмаклы төгәлләнгән тәрәзәләр, кисеп ясалган формадагы дүрт теләккә уеп ясалган күзәтүле квадрат чатыр; геометрик һәм үсемлек характерындагы пропильле уеп ясалган түбә кыегында кайма; геометрик һәм үсемлек характерындагы төзелгән тәрәзәләр өстендә өстәмә элемент; төзелгән тәрәзәләр өстендә профилирлы кәрниз; манараның тәрәзә асты киңлегендә профилирлы кәрниз; керә торган урын әм тәрәзәләр өстендә керү күләмендә өч яктан да өстәмә йөзлекләр белән әйләндереп алынган овал тәрәзәләр; йөзлекләр белән әйләндереп алынган чыгарылмалы тәрәзәләр, йөзлекнең өске өлешендәге филенкалар: йөзлекнең өске өлешендә ябык геометрик сандрик; өске өлештә фасад периметры буйлап профилирлы кәрниз: почмакларда һәм тәрәзәләр арасында пилястралар; фасадның көнбатыш өлешендә йөзлек белән әйләндереп алынган турыпочмаклы ишек уемы; буялган таш цоколь; такта белән тышланган;	 6 нчы рәсем. Көнбатыш фасад 7 нче рәсем. Көнбатыш фасад фрагменты

	2) көньяк фасад: чыгарылмалы, филенкалы һәм өске өлешендә ябык сандриклы йөзлек кысаларында 7 тәрәзә: фасадның үзәк өлешендәге өч тәрәзә пилястралар белән аерылып тора; фасад кырыйларында почмак пилястралары; буялган таш цоколь; такта белән тышланган; 3) көнчыгыш фасад: чыгып торган күләмдәге тәрәзә кысасы, чыгарылмалы кысада төп күләмнең турыпочмаклы формасындагы икеле тәрәзә, өске өлешендә филенкалар һәм өске өлешендә ябык сандрик, агач пилястралар, фасадның өске өлешендә профильле кәрниз, бинаның төп күләме өстендә фронтоны булган турыпочмаклы чорма тәрәзәсе; буялган таш цоколь; такта белән тышланган; 4) төньяк фасад: чыгарылмалы кысада чыгып торган күләмле турыпочмаклы тәрәзәләр, өске өлешендә филенкалар һәм өске өлешендә ябык сандрик, агач пилястралар; фасадның өске өлешендә профильле кәрниз; йөзлек кысасында турыпочмаклы ишек уемы; буялган таш цоколь; такта белән тышланган.	 8 нче рәсем. Төп керү урыны өстендә чатыр белән тәмамланган манара 9 нчы рәсем. Көньяк фасад 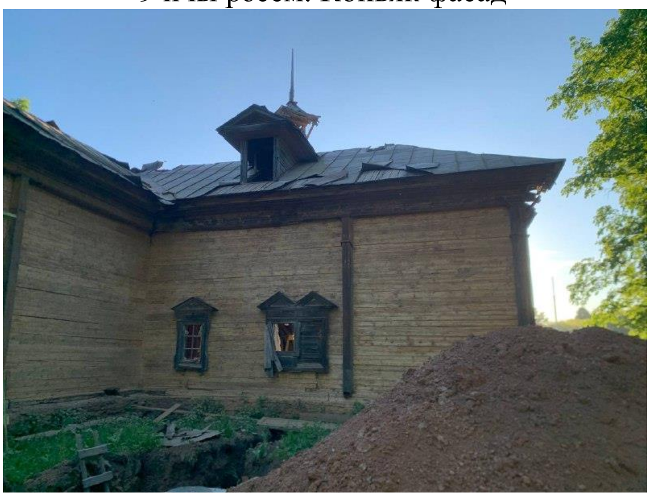 10 нчы рәсем. Көнчыгыш фасад

		 11 нче рәсем. Төньяк фасад 12 нче рәсем. Төньяк фасад
6.	Интерьерның архитектур-сәнгать элементлары: чын түшәм тартмалары; түшәмнең чын гөмбәзле бизәлеше (агач); чын профильле тәрәзә төпләре; төрле орнаментлы чын метлах плитәсе (үсемлек орнаменты, ромб формасында); чын ишек уемы кысасы, сәхнә порталын әйләндереп алган кыса (агач профильле йөзлек); тимердән ясалган фурнитуралы чын имән ишеге	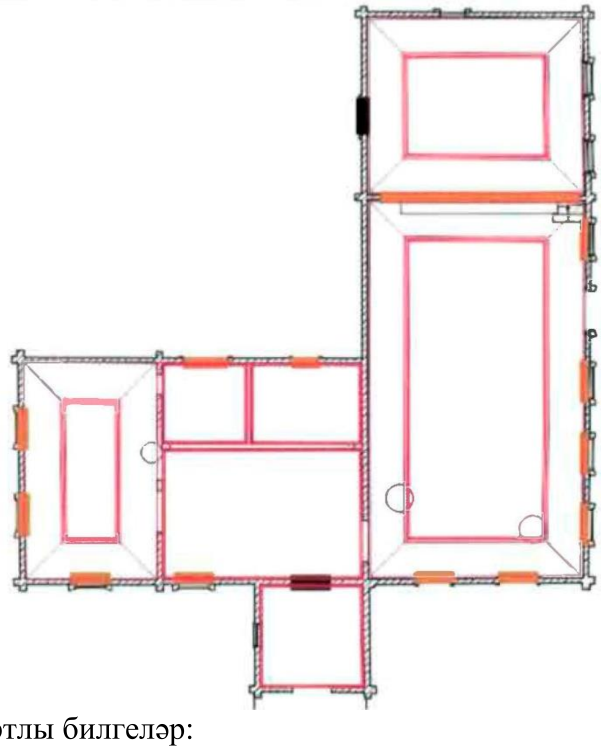 Шартлы билгеләр: - чын тәрәзә төбе, кайма - чын ишек - түшәм тягалары, түшәмнең гөмбәз рәвешендә ясалышы 13 нче рәсем. Беренче кат планы

		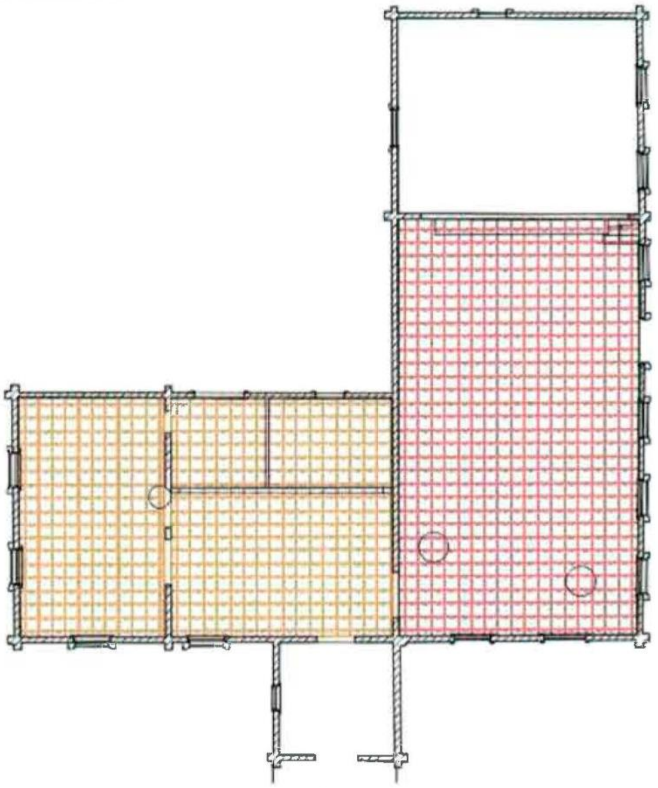 Шартлы билгеләр: - сакланып калган метлах плитәсе урыны - метлах плитәсе (фрагментар рәвештә юкка чыккан) урыны 14 нче рәсем. Беренче кат планы 15 нче рәсем. Түшәмнең гөмбәз рәвешендә ясалышы

16 нчы рәсем. Түшәм тягалары

17 нче рәсем. Метлах плитәсе

7.	Тәрәзә уемнарының урнашу урыны, пропорцияләре, балта белән ясалган тутырма геометриясе - аерым тартмалардагы ике катлы агач кысалар	 18 нче рәсем. Көнбатыш фасадында тәрәзә тутырмалары